

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У статті розглянуті питання розвитку спортивно-оздоровчого туризму, проаналізовано спортивні товариства та організації, охарактеризовані спортивно-оздоровчі споруди Чернівецької області. Проаналізовані дитячі оздоровчі заклади, розкриті основні напрями оздоровлення населення області.

Ключові слова: спортивно-оздоровчий туризм, спортивні товариства та організації, спортивні споруди, медична галузь.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Оздоровчо-спортивна діяльність є однією з найдоступніших і наймасовіших форм рекреації. Її роль постійно зростає, через зменшення рухливості та активності людини. Тому цей вид туризму вирішує актуальну проблему, яка дедалі загострюється. Вивчення основних аспектів спортивного туризму є завжди актуальним. Аналіз регіонального розвитку даної сфери дає підґрунтя для вирішення багатьох соціальних та економічних питань.

Формулювання цілей статті. Метою даної публікації є розкриття основних питань функціонування спортивно-оздоровчого туризму в Чернівецькій області, визначення пріоритетів його подальшого розвитку. Для досягнення окресленої мети вирішувалися наступні завдання: охарактеризувати спортивно-оздоровчий туризм та виявити його функціональне призначення на основі аналізу найбільших спортивно – оздоровчих товариств та організацій Чернівецької області.

Аналіз останніх досліджень, публікацій. Оздоровчий комплекс описаний в працях В.А. Барановського (1993), В.М. Пашенка (1994), В.О. Шевченка (1997), П.Г. Шищенка (1999), спортивно – оздоровчому туризму в Чернівецькій області присвячені праці: Є.Г. Гриневич, І.М. Школа, В.С. Григорків, В.Ф. Кифяк та ін.

Виклад основного матеріалу. Спортивно-оздоровчий туризм (СОТ) має свої характерні особливості. Він є найбільш доступною і масовою формою активного відпочинку, пізнання і вивчення навколишнього світу. Мандруючи далекими і близькими дорогами, ми пізнаємо красу рідної природи, знайомимось з її багатствами, історичними і культурними пам'ятками.

Активна форма пересування на чистій або умовно чистій в екологічному плані території з гарними краєвидами дає великий оздоровчий ефект. Рухаючись у доступному ритмі, через деякий час людина починає відчувати ейфорію, яку можна назвати "м'язовим щастям".

Крім того, якщо такий рух супроводжується єднанням з природою, відбувається на фоні чудових ландшафтів, оздоровчий ефект значно посилюється. Людина відпочиває не лише тілом, а й душею [1;123].

СОТ ще й загартовує, розвиває витривалість, силу, спритність, виховує мужність, наполегливість, колективізм. Мандрівки сприяють гармонійному розвитку людини, підвищують рівень її загальної і спеціальної фізичної підготовки, збагачують емоційно, розвивають морально-вольові якості, допомагають підтримувати високу працездатність, творчу активність.

СОТ передбачає подолання маршруту активним способом, тобто без використання механічних транспортних засобів, покладаючись лише на свої власні сили, реалізуючи вміння і навички пересування пішки, на лижах, плавання на плотах і човнах, їзди на велосипеді.

Головними завданнями СОТ є приучення громадян до корисного і раціонального використання вільного часу, забезпечення оптимального використання і збереження туристських ресурсів, турбота про особисту безпеку туристів, захист їх прав, інтересів, майна.

Мета СОТ туризму полягає в:

- оздоровленні, відновленні сил, поліпшенні медико-фізіологічних даних за допомогою зміни форм діяльності, дозованого руху, раціонального харчування, нервового розвантаження, підвищення адаптації до незвичних умов;
- вдосконалення загальної і спеціальної фізичної підготовки, виробленні витривалості, спритності, сили, рівноваги;
- наданні практичних навичок у долатті перешкод, оволодінні технікою пересування пішки, на лижах, їзди на велосипеді, греблі;
- психічному вдосконаленні та емоційному збагаченні внутрішнього світу людини, вихованні рішучості, сміливості, впевненості в собі, відповідальності;

- розширенні краєзнавчого кругозору;
- засвоєнні теоретичних основ організації і проведення походів, розробки маршрутів, планування роботи туристських гуртків

Спортивний туризм є невід'ємною складовою літнього відпочинку в області. Перспективи розвитку цього виду туризму – надзвичайні.

В регіоні добре розвиваються більшість видів спортивного туризму. Найбільш популярними є: пішохідний, гірськолижний, водний, велосипедний. Є значні можливості для розвитку спелеотуризму.

Пішохідний туризм. Сама назва цього виду туризму вказує на те, що при подоланні маршруту виключається використання транспортних засобів. Чернівецька область – ідеальне місце для розвитку пішохідного туризму. Розмаїття деревного складу на різних висотах, численні полонини з незабутніми краєвидами, бурхливі повноводні річки, поєднуються тут з етнографічним розмаїттям і заглибленою в тисячоліття історією.

Водний туризм. Найбільш освоєнні туристами праві притоки Дністра: Черемош, Білий Черемош, Чорний Черемош. Ріки можна долати на байдарках, плотах. Сплави по ріках – це один з видів спорту, що плавно переходить в екстремальний відпочинок, який має перспективне майбутнє – широко використовуватись у плані надання туристичних послуг [5; 150].

Велосипедний туризм. Велосипедні мандрівки надзвичайно популярні, що пояснюється їхніми незаперечними перевагами перед іншими видами активного відпочинку. По-перше, такою є значно більша швидкість пересування, що дає можливість під час подорожі за один і той самий проміжок часу ознайомитись з більшою кількістю об'єктів, охопити більший регіон, швидше змінювати враження, а по-друге, не треба нести на собі іноді доволі важкі речі.

Однак є і труднощі. Велотуристу необхідно достатньою мірою оволодіти технікою мандрівок велосипедом з певним вантажем. Брак спеціальних асфальтованих велосипедних доріжок, ускладнює рух для недосвідчених туристів.

Велосипедні мандрівки в області є одним з найцікавіших видів активного відпочинку.

Сезон велотурів починається в травні і триває до кінця вересня. Зазвичай у вартість велотуру входить оренда хорошого гірського велосипеда. В горах є веломаршрути як для

справжніх екстремалів, з крутими спусками, так і для тих, хто тільки пробує для себе гірські мандрівки на велосипеді і обирає тури, що проходять пологими гірськими підйомами та полонинами.

Необхідно створювати відповідні туристичні агентства і розробляти цікаві маршрути. Це дасть змогу збільшити прибутки від туризму.

Гірськолижний туризм. Поступово гірськолижний туризм починає перетворюватися на один з найпопулярніших видів активного відпочинку. Чернівецька область не є винятком. Гірські лижі стають ознакою престижу і навіть життєвого успіху.

Гірськолижний туризм великою мірою відповідає сучасним соціально-економічним реаліям. Він є не лише престижним, а й дає змогу цікаво, винахідливо і корисно для здоров'я проводити вільний час. Крім того віковий і соціальний діапазон цього виду відпочинку дуже широкий.

Сьогодні найпопулярніші місцевості для розвитку гірськолижного туризму в Чернівецькій області є: "Перевал Німчич", "Горбово", "Мигово", "Цецино", "Сонячна долина".

Спелеологічний туризм. Буковина характеризується переважанням печер горизонтального типу, які належать до різних категорій складності щодо подолання туристичних маршрутів [1;125-136].

В регіоні здійснюються кінні прогулянки.

Одним із найпопулярніших видів відпочинку влітку є також катання на роликах.

Чернівецька область представлена різноманітними спортивними спорудами (табл.1), за допомогою, яких населення може оздоровитися [4;31].

Область характеризується різноманітністю спортивних товариств та організацій, зокрема: асоціація працівників туристичної сфери Чернівецької області "Туристична Буковина", федерація альпінізму і скелелазіння Чернівецької області, міські громадські організації: "Федерація спортивного орієнтування", клуб спортивного орієнтування "Оріон", "Федерація гімнастики", "Федерація кікбоксінгу", "Буковинський клуб любителів спортивної рибалки", спортивний клуб "Колізей", "Федерація національних лицарських єдиноборств", "Федерація спортивного орієнтування", обласна молодіжна організація "Карате-До", "Пейнтбольний клуб "Спрут", "Федерація спортивного туризму", організація Всеукраїнської громадської організації "Всестильова федерація

бойових мистецтв та спорту", обласна організація спортивного товариства "Спартак" профспілок України, організація Туристичної асоціації України, обласна федерація з футболу, Чернівецька Спілка сприяння спорту, федерація Боді-білдінгу і армрестлінгу, облас-

не відділення Національного олімпійського комітету України, міський благодійний фонд "Спорт дітям", міський клуб спортивного танцю "Промінь", "Сучасник", обласна федерація панкратіону, риболовного спорту та ін. [3].

Таблиця 1

Спортивні споруди Чернівецької області

Спортивні споруди	Кількість
Стадіони з трибунами на 1500 місць і більше	31
Спортивні майданчики	884
у тому числі тенісні корти	17
Футбольні поля	250
Лижні бази на 100 пар лиж і більше	1
Стрілецькі тири криті і напівкриті на дистанцію не менше 25 м	23
Плавальні басейни	8
у тому числі п'ятидесятиметрові	1
Криті	6
Спортивні зали площею не менше 162 м ²	331
Легкоатлетичні доріжки у критих приміщеннях	...
у тому числі двохсотметрові, кругові	...
Легкоатлетичні ядра, що не входять до складу стадіонів	–
Майданчики (гімнастичні містечка) з тренажерним обладнанням	365
Приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять	226
у тому числі з тренажерним обладнанням	62
Споруди зі штучним льодом	2
у тому числі площею поля 30х61м	2
Веслувально-спортивні бази	1
Водноспортивні бази	–
Стрілецькі стенди (круглий, траншейний)	1

На території Чернівецької області розташовані також дитячі – оздоровчі заклади, а саме: "Американський табір" (м. Чернівці вул. О.Герцена), "Буковинське орлятко" (с. Глибочок Сторожинецького р-ну), "Вербиченька" (с. Давидівка Сторожинецького р-ну), "Вогник Буковини" (с. Валя Кузьміна), "Дністер" (с. Репужинці Заставнівського р-ну), "Калинка" (с. Ванчиківці Новоселицького р-ну), "Лісова казка" (м. Новодністровськ), "Лунка" (смт. Красноільськ), "Перлина гір" (с. Банилів Підгірний Сторожинецького р-ну), "Юність" (смт. Берегомет), "Берізка" (с. Репужинці Заставнівського р-ну), "Дністрові кручі" (с. Рухотин Хотинського р-ну), "Водограй" (с. Гільча Сторожинецького р-ну).

Для зміцнення здоров'я дітей важливе значення має організований відпочинок під час літніх канікул. Одним з найбільш масових та доступних видів організованого відпочинку школярів є проведення літніх канікул в оздоровчих таборах.

Влітку 2009 року на території області діяло 402 дитячі оздоровчі табори на 3,7 тис. місць, з яких 382 – пристосовані, 15 – стаціонарні, 5 – наметові. У них було оздоровлено 55,9 тис. дітей (рисунк 1), з яких 17,2 тис. – з малозабезпечених, багатодітних та неповних

сімей, 1,6 тис. – постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, майже 1 тис. – сироти та позбавлені батьківського піклування, 0,8 тис. – інваліди [4;32].

Для покращання медичного обслуговування населення міста передбачається реформування галузі. Пріоритетними напрямками розвитку медичної галузі в місті є:

- забезпечення населення доступними та якісними медичними послугами;
- здійснення профілактики захворюваності на туберкульоз;
- запобігання поширенню ВІЛ – інфекції серед мешканців міста, активізація інформаційно – просвітницької роботи щодо профілактики ВІЛ/СНІД;

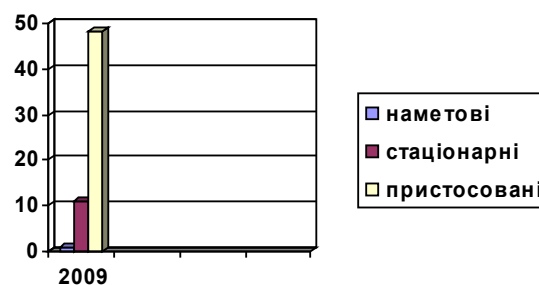

Рис. 1. Кількість дітей (тис. осіб),

оздоровлених влітку 2009 року за видами таборів

- удосконалення системи швидкої та невідкладної допомоги;
- зміцнення репродуктивного здоров'я населення, розвиток системи охорони здоров'я материнства та дитинства, зокрема, оснащення сучасним обладнанням стаціонарів, забезпечення вагітних жінок передовими методами допологової діагностики;
- поліпшення санітарно – епідемічної ситуації в місті та недопущення поширеності інфекційних хвороб;
- медичне забезпечення пільгових категорій населення;
- впровадження новітніх медичних технологій та інформаційного забезпечення;
- пошук додаткових джерел фінансування.

Висновок. СОТ виконує важливі відновлювальні функції для організму людини.

Сьогодні в умовах складної екологічної ситуації цей вид туризму є досить ефективним засобом організації відпочинку на території області. Найбільш популярними видами туризму є: пішохідний, гірськолижний, водний, велосипедний. Є значні можливості для розвитку спелеотуризму. Основними факторами та передумовами розвитку є: історичні, природні, демографічні, соціально-економічні.

Збереження здоров'я людини, яка є найбільшою цінністю будь-якої цивілізованої держави, неможлива без збереження здорових умов її існування, економічно чистого навколишнього природного середовища. Одним з ефективних шляхів відносної нейтралізації шкідливого антропогенного впливу зараз стає періодичне оздоровлення організму людини під впливом природних факторів життя.

Література:

1. *Масляк П.О.* Рекреаційна географія: навч. посіб. / *П.О. Масляк.* – К.: Знання, 2008. – С.123-136.
2. *Розвиток туристичного бізнесу регіону* : навч. посіб. / За ред. доктора економічних наук, професора *Школи І.М.* – Чернівці: Книги – XXI, 2007. – С.179-190.
3. "Твій світ" – цент фізичного та творчого вдосконалення / <http://cv.goldenpages.ua/details/17105/6563/>.
4. Туризм, відпочинок та санаторно-курортне лікування в області. Статистичний збірник. Головне управління статистики у Чернівецькій області.-2010.- С.26-34.
5. *Явкін В.Г.* Проблеми географії та менеджменту туризму / *В.Г. Явкін, В.П. Руденко, О.Д. Король та ін.* – Чернівці: Рута, 2006. – С.150.

Резюме:

Смык О. ОСНОВНЫЕ ПРИОРИТЕТЫ РАЗВИТИЕ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА (НАПРИМЕРЕ ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ).

В статье рассмотрены вопросы развития спортивно-оздоровительного туризма, проанализировано спортивное заведение, рассмотрено спортивно-оздоровительные здания Черновицкой области. Проанализировано детские оздоровительные заведения, раскрыты основные направления оздоровления населения области.

Ключевые слова: спортивно-оздоровительный туризм, спортивное заведение, спортивные здания, здоровье.

Summary:

Smuk O. KEY PRIORITIES DEVELOPMENT OF SPORTS – HEALTH TOURISM (ON THE EXAMPLE OF CHERNIVTSI REGION).

In the article considered questions of the development of sport-health tourism, analyzed sports company and organizations, characterized recreational facilities in Chernivtsi region. Analyzed children's health centers, to discovered of the main direction population recovery.

Key words: sports-health tourism, sports societies and organizations, sports facilities, the medical branch.